

SELVITYSILMOITUS ELINTARVIKE- TAI VESIVÄLITTEISESTÄ EPIDEMIASTA

1 Lainsäädäntö

Elintarvikelaki 297/2021 § 47 ja terveydensuojelulaki 763/1994 § 20 a (muutoksineen) VNa 1365/2011 elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä (ml. uimavesiepidemiat).

2 Kuka tekee selvityksen?

Kunnan elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyöryhmä on avainasemassa epidemian selvittämisessä. On tärkeää, että ryhmä käynnistää epäillyn epidemian selvitystyön nopeasti ja huolehtii, että kaikki tarvittavat tutkimukset epidemian selvittämiseksi tehdään.

Mikäli toivotte apua selvitystoimiin liittyen, jättäkää mielellään matalalla kynnyksellä soittopyyntö THL:ään s-postiin ryhmazoo[at]thl.fi (selvitys yleisellä tasolla, potilasnäytteet, kyselylomakkeiden analysointi, uimavedet) tai Ruokavirastoon s-postiin ruokamyrkytysrekisteri[at]ruokavirasto.fi (elintarvikenäytteet, elintarvikejäljitykset).

3 Milloin tehdään selvitysilmoitus?

Selvitysilmoitus tehdään aina, kun epidemiasta tai sen epäilystä on tehty epäilyilmoitus THL:een. Selvitysilmoitus tulee lisäksi tehdä kaikista epidemioista, joissa sairastuneita on 2–5 hlöä, vaikka niistä ei olisi tehty epäilyilmoitusta.

Selvitysilmoitus tehdään, vaikka epäilyilmoituksen tekemisen jälkeen osoittautuisikin, että kyseessä ei ollut epidemia tai että kyseessä oli jokin muu kuin elintarvike- tai vesivälitteinen epidemia.

Selvitysilmoitus tehdään mahdollisimman pian selvityksen päätyttyä, kuitenkin viimeistään 3 kk:n kuluttua epidemian päättymisestä. Ilmoituksen tekemisestä vastaa kunnan elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyöryhmä.

4 Mitä selvitysilmoitus sisältää?

Selvitysilmoitus on yksityiskohtainen selvitys (VNa 1365/2011 6 §), josta käy ilmi mm. epidemian tapahtumapaikka ja -ajankohta, epidemian tyyppi, altistuneiden ja sairastuneiden määrät, sairastuneiden oireet ja taudinkuva, epidemian aiheuttaja, välittäjäelintarvike, havaittu virhe elintarvikkeen tai juomaveden käsittelyssä, suoritettut epidemiologiset ja laboratoriotutkimukset ja tapauksen johdosta suoritettut toimenpiteet tilanteen uusiutumisen estämiseksi.

Selvitysilmoitus elintarvike- tai vesivälitteisestä epidemiasta

---

Selvitysilmoituksessa esitetään kirjallisesti epidemiaselvityksen kannalta olennaiset asiat. Selvitysilmoituksen liitteeksi voidaan laatia malliliitteen mukainen raportti tai voidaan hyödyntää esim. jo olemassa olevia tarkastuskertomuksia, kokousmuistioita, tms. HUOM! Selvitysilmoitus eikä liitteet eivät saa sisältää henkilötietoja. Jos epidemian selvittämisessä käy ilmi, että sairastuminen ei johtunutkaan elintarvikkeesta tai vedestä, riittää kevyemmin täytetty selvitysilmoitus. Tällöin tarkkoja tietoja sisältävää selvitysraporttia ei tarvitse tehdä liitteeksi, vaan riittää, että täyttää RYMY-järjestelmän selvitysilmoituksen ja kirjoittaa lisätiedot -kenttään perustelut (max. 2000 merkkiä), miten päädyttiin siihen, että sairastuminen ei johtunut elintarvikkeesta tai talousvedestä.

5 Mihin selvitysilmoituksen tietoja käytetään?

Selvitysilmoituksen tietojen perusteella keskusviranomaiset arvioivat ruokamyrkytysepidemian näytön vahvuuden: oliko kyseessä elintarvike- tai talousvesivälitteinen epidemia ylipäätään ja jos oli, kuinka vahva näyttö sairastumisten ja elintarvikkeen tai veden yhteydestä oli osoitettavissa. Selvitysilmoitusten kautta saadaan tietoa esimerkiksi epidemioiden aiheuttajista, välittäjäelintarvikkeista, tartuntareiteistä ja riskitekijöistä. Tietoja hyödynnetään koulutuksessa ja viranomaisvalvonnan kehittämisessä. Tiedot voivat vaikuttaa uusien menettelytapojen käyttöönottoon ja niiden perusteella voidaan antaa suosituksia, joilla pyritään ehkäisemään jatkossa elintarvikkeisiin tai talousveteen liittyviä sairastumisia. Monet elintarvikkeiden turvallisen käytön ohjeet perustuvat epidemioissa esiin tulleisiin vaaroihin. Samoin osa hygieniapassitestin väittämistä perustuu niihin. Paikallisella tasolla selvitysilmoituksen liiteraportti johtopäätöksineen on hyödyllinen myös mahdollisten korvausvaatimusten tai oikeuskäsittelyiden yhteydessä (kuluttajien ja toimijoiden oikeusturvan toteutuminen).

Ruokavirasto ylläpitää selvitysilmoitusten pohjalta kansallista ruokamyrkytysepidemiarekisteriä. Lisäksi tiedot epidemioista raportoidaan vuosittain Euroopan Elintarviketurvallisuusviranomaisen EFSA:n ylläpitämään tiedonkeruujärjestelmään EU: alueella esiintyvistä ruokamyrkytysepidemioista ja niiden aiheuttajista.

”Ruokamyrkytysraportit” [Julkaisusarjat - Ruokavirasto](#)

Avoin tieto [Ruokamyrkytysepidemiat - Ruokavirasto Avoin tieto](#)

Zoonosikeskus/ruokamyrkytykset [Ruokamyrkytykset - Ruokavirasto](#)

Turvallisen käytön ohjeet [Turvallisen käytön ohjeet - Ruokavirasto](#).

Tietoa hyödynnetään myös kansainvälisesti mm. WHO:ssa [Food Safety \(who.int\)](#) ja [European Health for All database \(HFA-DB\) data source - European Health Information Gateway \(who.int\)](#),

EU:n vuosittain julkaisemat maakohtaiset zoonosiraportit [Biological hazards reports | EFSA \(europa.eu\)](#) ja yhteenvetoraportit esim. [The European Union One Health 2020 Zoonoses Report | EFSA \(europa.eu\)](#) ja avoin data [Foodborne outbreaks report 2020 | EFSA \(europa.eu\)](#)